

Ontwikkeling van een waterschap in Suriname

In het meest westelijke district van Suriname, Nickerie, is in 2007 het Overliggend Waterschap Multi-purpose Corantijn Project (OWMCP) opgericht. Dit waterschap is verantwoordelijk voor de toevoer van zoet water vanuit het binnenland naar de rijstpolders in Nickerie en beheert daartoe een deel van de waterinfrastructuur in dit district. OWMCP was bij aanvang een kleine, op uitvoering gerichte organisatie. Het bestuur van dit waterschap is in 2008 een meerjarige samenwerking aangegaan met Wereld Waternet en Waterschap Rijn en IJssel. Mede door deze samenwerking heeft dit Surinaamse waterschap zich sterk ontwikkeld. Er is een intensieve uitwisseling ontstaan die OWMCP ondersteunt in zijn ambitie om uit te groeien tot waterautoriteit van Nickerie.

Voor het district Nickerie is goed waterbeheer van groot landbouwkundig en economisch belang. Het landgebruik bestaat hoofdzakelijk uit rijstteelt met daarnaast nog enige bananenteelt. De rijstteelt is niet alleen op de interne markt, maar ook sterk op de export gericht. Er zijn zes grote rijstbedrijven in het gebied, naast ruim 2000 kleinschalige familiebedrijven. De nieuwe regering van Suriname heeft zich voorgenomen om de rijstproductie in Nickerie de komende jaren substantieel te vergroten. De sleutel daarvoor ligt onder meer bij verbeteringen in het waterbeheer.

Het lange regenseizoen (mei, juni en juli) zorgt voor voldoende water om één rijstooft per jaar te halen. Ook wordt water aangevoerd uit de Nanni Zwamp, een moerasgebied in het zuiden van Nickerie dat functioneert als een waterreservoir. In de jaren tachtig is de rijstteelt verder ontwikkeld door areaalvergroting en de aanleg van het Corantijnkanaal met bijbehorend pompgebied (Wakay). Met deze infrastructuur kan in de droge tijd zoet water vanuit het binnenland naar de rijstvelden worden gevoerd, waardoor sindsdien twee oogsten per jaar mogelijk zijn. Omdat echter nog diverse schakels in het waterbeheersysteem ontbreken, werkt de toevoer van water niet optimaal. Vorig jaar heeft OWMCP een plan voor de irrigatie van de rijstvelden op laten stellen, waarin de gewenste verbeteringen zijn opgenomen. Voor deze investeringen is een totaalbedrag van ruim 75 miljoen euro geraamd.

In 1984 is MCP-Beheer opgericht om het onderhoud van het Corantijnkanaal op zich te nemen. Nadat in 2005 de Surinaamse Waterschapswet in werking trad, is in 2007 door middel van een Staatsbesluit MCP-Beheer omgevormd tot Overliggend Waterschap MCP. Het nieuwe waterschap heeft niet alleen een beheer- en onderhoudstaak, maar dient ook de oprichting van inliggende waterschappen in de rijstpolders van Nickerie te stimuleren. Het onderhoud aan watergangen binnen deze polders wordt door de rijstboeren en bedrijven zelf verricht. Voor de omliggende kanalen en kunstwerken zijn drie regionale afdelingen van ministeries verantwoordelijk. Het beheer van het watersysteem is momenteel dus over meerdere partijen verdeeld. OWMCP wil de samenwerking tussen de waterbeheerders

Werk aan de legger in Suriname.

stimuleren en ziet daarin een coördinerende rol voor zichzelf weggelegd.

Samenwerking met Nederlandse waterschappen

Het bestuur van OWMCP heeft in 2008 samenwerking gezocht met Wereld Waternet en Waterschap Rijn en IJssel ter ondersteuning van de opbouw van het waterschapswerk. De samenwerking bestaat uit het uitwisselen van kennis en kunde, zowel gericht op capaciteitsopbouw als op het ontwikkelen van beheerinstrumenten. OWMCP wil zich van een beheerorganisatie ontwikkelen tot de waterautoriteit en het kenniscentrum van Nickerie en kijkt daarbij naar het Nederlandse waterschapsmodel. In het samenwerkingstraject werken de partijen stapsgewijs uit hoe OWMCP dit model in de Nickeriaanse context kan toepassen. Daarbij gaat het onder andere om het organiseren van (directe of indirecte) verkiezingen voor het bestuur en het invoeren van een systeem van watergelden (belastingen). Verder gaat het om de opbouw van werkrelaties met de inliggende waterschappen, de rijstbedrijven en de afdelingskantoren van de ministeries. Ook een regelmatig contact met het districtsbestuur past in de netwerkopbouw. Parallel aan deze ontwikkeling werkt OWMCP aan de uitbouw van de eigen organisatie, door het aanstellen van nieuwe medewerkers en verbetering van bedrijfsvoering en beheer.

Voor het dagelijks beheer van het watersysteem wil OWMCP binnen enkele jaren de benodigde instrumenten opbouwen.

Inmiddels is begonnen met het opstellen van een legger, een onderhoudsplan voor het Corantijnkanaal en het voorbereiden van een hydrologisch model. Een aparte taak betreft de ondersteuning van inliggende waterschappen. Vanuit de staatsbesluiten uit 2007 is het de bedoeling dat de twaalf poldergebieden in Nickerie een eigen waterschapsbestuur krijgen. Tot nu toe is in zes poldergebieden een bestuur gekozen. Waterschap OWMCP streeft ernaar samen met de andere belanghebbenden in Nickerie de oprichting van de overige polderbesturen vlot te trekken. Dit is mede nodig om verkiezingen van het bestuur van OWMCP te kunnen organiseren en om watergelden te kunnen invoeren.

Veel bereikt en in gang gezet

De uitwisseling tussen bestuur, management en medewerkers van de drie organisaties heeft inmiddels veel opgeleverd en vindt plaats in de vorm van werkbezoeken over en weer. Behalve tot goede persoonlijke werkrelaties leidt dit tot nuttige onderlinge vergelijkingen van werkwijzen en organisatievormen. Inmiddels zijn diverse gezamenlijke adviezen geschreven over de manier waarop OWMCP in Nickerie, rekening houdend met de regionale en lokale omstandigheden, het waterschapswerk kan ontwikkelen. Daarnaast ondersteunen de Nederlandse partijen rechtstreeks bij het opstellen van de legger, het onderhoudsplan en andere 'waterschapsinstrumenten'. De resultaten na twee jaar intensieve samenwerking zijn veelbelovend.

Legger

De gegevens over het watersysteem waren incompleet en alleen beschikbaar op papier. Nu wordt gewerkt aan een digitale legger, zodat alle informatie snel en makkelijk bruikbaar is. De software moet het mogelijk maken eenvoudig rekenwerk met de gegevens uit te voeren. Gekozen is voor de Aquarta, omdat Wereld Waternet al jaren goede ervaringen heeft met dit programma. Het wordt bovendien gebruikt door de Surinaamse waterleidingmaatschappij, die ook in Nickerie kantoor houdt. Enkele medewerkers van OWMCP zijn inmiddels in Aquarta getraind en voeren de beschikbare gegevens in.

Onderhoudsplan

Voor het onderhoud van het 66 kilometer lange Corantijnkanaal zijn enkele jaren geleden beide oevers en de bodem met groot materieel opgeschoond. Voor het regulier onderhoud gebruikt OWMCP tot nog toe chemische middelen. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid wil het waterschap dit anders aanpakken. Een adviesbureau is gevraagd een beheer- en onderhoudsplan op te stellen. De Nederlandse waterschappen hebben OWMCP ondersteund om samen met dit bureau tot een gedegen plan te komen. Het bestuur kan nu een weloverwogen besluit nemen voor een bepaalde onderhoudsmethode: mechanisch vanaf de oever, mechanisch met maaiboot, biologisch onderhoud, chemisch onderhoud of combinaties daarvan.

Waterautoriteit

Tijdens de werkbezoeken is de ambitie OWMCP uit te laten groeien tot water-

autoriteit en kenniscentrum uitgewerkt. De organisatie brengt sindsdien een nieuwsbrief uit voor alle belanghebbenden en werkt aan herkenbaarheid met een nieuw logo en door deel te nemen aan informatiebeurzen. Ook zijn er geregeld contacten met de rijstbedrijven en is een overleg begonnen met de regionale afdelingen van de ministeries in Nickerie. Daarin wordt onder andere over de verdeling van water over de rijstpolders gesproken om de belangen van de landbouw zo goed mogelijk te dienen. Ook wordt een documentatiecentrum opgebouwd waar alle informatie over waterbeheer in Nickerie te vinden is.

Watergelden

OWMCP krijgt zijn inkomsten van het ministerie voor Regionale Ontwikkeling. Vanuit het Staatsbesluit is het de bedoeling dat OWMCP eigen watergelden gaat innen om daarmee de uitgaven te dekken. Het invoeren van watergelden is een delicate zaak. Rijstproducenten betalen tot op heden niet voor de watertoevoer en het onderhoud, behalve dat van de eigen percelen. Daarom is overleg nodig met alle belangstellenden, die zich bewust moeten worden van het gemeenschappelijk belang. Het gaat om een cultuuromslag die niet van de ene op de andere dag is te realiseren. Kijkend naar het Nederlandse omslagstelsel werken de partijen aan een plan waarin watergelden gefaseerd worden ingevoerd.

Verbetering bedrijfsvoering

OWMCP heeft samen met Wereld Waternet en Waterschap Rijn en IJssel de eigen bedrijfsvoering doorgelicht. Ondersteuning is geboden bij het vertalen van de verbrede

taakstelling in een nieuw organogram. Daardoor is een betere spreiding en scheiding van taken tussen de medewerkers gerealiseerd. Ook heeft het bestuur zijn uitvoerende taken kunnen delegeren en is nu sprake van een aansturend bestuur. Verder zijn gezamenlijk adviezen voor verbeteringen van administratieve procedures, werk-instructies en protocollen opgesteld.

Vooruitblik

Door de intensieve samenwerking van de afgelopen twee jaar bleek het mogelijk gezamenlijk actiepunten op te stellen en uit te voeren. De Surinaamse partijen hebben inzicht gekregen in het functioneren van het waterschapsmodel in de Nederlandse context en putten hieruit inspiratie om dit model in Nickerie toe te passen. Andersom hebben de Nederlandse partijen van de Surinaamse aanpak geleerd voor hun eigen werksituatie en kunnen zij vanuit de vergelijking met Nederland adviseren over de verdere ontwikkeling. Het samenwerkingsverband wordt tot dit jaar financieel ondersteund door het NNB-fonds. Gezien de huidige positieve resultaten verkennen de drie partijen de mogelijkheid om de samenwerking voor een nieuwe periode voort te zetten.

Koen Maathuis (Wereld Waternet)
Bram Zandstra (Waterschap Rijn en IJssel)
Manodj Hindori (Overliggend Waterschap MCP)

Het Corantijnkanaal.

